

Seria Policy Brief cuprinde texte bazate pe surse publice. Opiniile exprimate reprezintă punctele de vedere ale autorilor.

Percepția opiniei publice din Republica Federală Germania cu privire la posibila retragere a aproximativ 12.000 de militari americani

Lucian Buciu*

Acest studiu analizează cele două curente de opinie apărute ca urmare a deciziei Pentagonului cu privire la posibila retragere a aproximativ 12.000 de militari americani de pe teritoriul Germaniei: cei care resping hotărârea și susținătorii acesteia.

După 3 luni de la decizia Pentagonului cu privire la retragerea a aproximativ 12.000 de militari americani din Republica Federală Germania¹, planul nu a fost încă pus în aplicare.

Deși întreaga situație rămâne pentru moment în sfera conceptului, în absența unui plan concret comunicat oficial Berlinului, la nivelul societății germane s-au evidențiat două curente de opinie. Dacă politicul german tinde, în majoritate, către respingerea deciziei de la Pentagon, la nivelul cetățenilor germani se conturează mai degrabă ideea acceptării acesteia².

1. Percepția la nivelul conducerii Republicii Federale Germania și executivului german

Cu privire la posibila retragere a aproximativ 12.000 de militari americani de pe teritoriul german, nu există până în prezent un punct de vedere oficial exprimat dinspre Președinția Republicii Federale Germania. Având în vedere că structura prezidențială germană

* Lucian Buciu lucrează ca Referent relații I la Direcția Formare Profesională a Institutului Diplomatic Român. Este doctorand în domeniul științe politice la Școala Națională de Studii Politice și Administrative (SNSPA). A absolvit Masteratul în Germanistică (2017) din cadrul Facultății de Limbi și Literaturi Străine a Universității din București. A fost bursier al Serviciului Academic de Schimb German (Deutscher Akademischer Austauschdienst DAAD). A publicat în România și în Germania articole despre minoritatea germană din Transilvania, în anul 2019 fiind selectat de Deutsche Gesellschaft e.V. să participe, din partea României, la Berlin, la Academia de vară „Moștenirea comună. Receptarea prezentă a moștenirii culturale germane în Europa de Est”.

¹ Deutsche Welle, „Größerer US-Truppenabzug aus Deutschland als erwartet”, 29.07.2020, disponibil la <https://www.dw.com/de/gr%C3%B6%C3%9Ferer-us-truppenabzug-aus-deutschland-als-erwartet/a-54368603>, consultat la data de 15.10.2020.

² Deutsche Presse-Agentur, „Politik gegen US-Truppenabzug – Bevölkerung eher dafür”, 04.08.2020, disponibil la <https://bnn.de/nachrichten/deutschland-und-welt/politik-gegen-us-truppenabzug-bevoelkerung-eher-dafuer>, consultat la data de 15.10.2020.

este reprezentativă și, în același timp, că există o limitare a puterii președintelui german la nivel politic³, este de înțeles absența unei opinii cu referire la anunțul Pentagonului. Cu toate acestea, ar fi fost oportună exprimarea unei opinii de către Președintele Republicii Federale Germania pentru a confirma mediului politic și opiniei publice că dinspre Berlin se fac eforturi pentru consolidarea dialogului cu Washingtonul și pentru găsirea celei mai bune soluții. Acest demers era necesar, mai ales în contextul în care președintele SUA a adus direct critici Germaniei pentru că nu și-a respectat angajamentul de a aloca 2% din PIB pentru apărare; importante voci politice germane (Markus Söder) deja vorbesc public de o slăbire a relațiilor germano-americe și chiar de „pedepsirea politică a Germaniei” (Sigmar Gabriel)⁴, odată cu intențiile anunțate ale Pentagonului.

Cancelarul federal Angela Merkel consideră că „trupele americane din Germania servesc atât protejării Germaniei și părții europene a NATO, cât și intereselor Statelor Unite ale Americii”⁵.

Imediat după anunțul secretarului american al apărării, ministrul federal al apărării Annegret Kramp-Karrenbauer și-a anunțat intenția de a iniția o serie de discuții cu landurile care ar urma să fie vizate de posibila retragere parțială a trupelor americane pentru a vedea în ce măsură Bundeswehr-ul (Armata federală germană) poate acorda sprijin respectivelor regiuni.⁶ În același timp, Kramp-Karrenbauer consideră că președinția germană la Consiliul Uniunii Europene este contextul cel mai potrivit pentru a încuraja politica europeană de securitate și apărare și susține că este importantă grija germanilor și a europenilor față de propria lor securitate.⁷ Catalogând drept „regretabilă”⁸ intenția Pentagonului de a retrage trupe americane din Germania, Kramp-Karrenbauer își exprimă astfel dezacordul față de această decizie.

Ministrul federal de externe Heiko Maas a atras atenția că o posibilă retragere parțială a trupelor americane din Germania dăunează securității Europei, precum și securității SUA⁹. De altfel, pledoaria foarte recentă a ministrului de externe german Maas, intitulată „Timpul unui nou început în parteneriatul transatlantic”¹⁰, indică pe de o parte un dialog diplomatic

³ Matthias Bischoff, Dr. Eric Chauvistré, Constanze Kleis, Joachim Wille, „Tatsachen über Deutschland”, Societäts-Verlag, Frankfurt am Main, 2010, p. 54.

⁴ General-Anzeiger, „Politische Bestrafung”. Ex-Bundesaußenminister Sigmar Gabriel zum angekündigten US-Truppenabzug, 31.07.2020, disponibil la https://www.atlantik-bruecke.org/wp-content/uploads/2020-07-31_BGA_Seite_2-1.pdf, consultat la data de 15.10.2020.

⁵ Reuters Staff, „Merkel – US-Truppen in Deutschland dienen auch US-Interessen”, 26.06.2020, disponibil la <https://fr.reuters.com/article/deutschland-usa-truppenabzug-merkel-idDEKBN23X25K>, consultat la data de 15.10.2020.

⁶ Westfälischer Anzeiger, „USA-Konflikt: Geht Trump Merkel wegen Nato zu Recht an? – Deutsche Wähler mit klarer Meinung”, 04.08.2020, disponibil la <https://www.wa.de/politik/donald-trump-soldaten-usa-angela-merkel-umfrage-deutschland-truppenabzug-nato-zr-13816004.html>, consultat la data de 15.10.2020.

⁷ Zeit Online, „Annegret Kramp-Karrenbauer will EU-Verteidigungspolitik fördern”, 31.07.2020, disponibil la https://www.zeit.de/politik/ausland/2020-07/us-truppenabzug-annegret-kramp-karrenbauer-eu-verteidigungspolitik?utm_referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.ro%2F, consultat la data de 15.10.2020.

⁸ Birgit Schmeitzner, „US-Truppenabzug: Bundeswehr soll betroffene Regionen unterstützen”, 31.07.2020, disponibil la <https://www.swr.de/swraktuell/kramp-karrenbauer-zu-truppenabzug-100.html>, consultat la data de 15.10.2020.

⁹ tagesschau.de, „12.000 Soldaten plus Hauptquartier”, 29.07.2020, disponibil la <https://www.tagesschau.de/inland/usa-deutschland-militaer-101.html>, consultat la data de 15.10.2020.

¹⁰ Heiko Maas, „Zeit für einen Neuanfang in der transatlantischen Partnerschaft”, 25.10.2020, disponibil la <https://www.auswaertiges-amt.de/de/newsroom/maas-wams/2409522>, consultat la data de 25.10.2020.

insuficient Washington-Berlin, iar pe de altă parte poate fi citită și în cheia eforturilor dinspre Berlin de a consolida relațiile diplomatice americano-germane.

2. Percepția politicianilor germani

Dintre cele 6 grupuri parlamentare reprezentate în Bundestag (Parlamentul Republicii Federale Germania) 5 resping intențiile Pentagonului de retragere parțială a trupelor americane din Germania, în timp ce doar Die Linke (Stânga) susține că toți militarii americani trebuie să părăsească țara.¹¹

Experta în apărare Marie-Agnes Strack-Zimmermann (FDP – Partidul Liber Democrat) cataloghează decizia anunțată a Pentagonului drept „o acțiune kamikaze” și „o socoteală personală a unui președinte” care vizează nu doar Germania, ci întreaga NATO. Strack-Zimmermann, care respinge ferm intențiile Pentagonului, speră ca după alegerile prezidențiale din SUA să se reflecteze strategic asupra acestei decizii.¹²

Prim-ministrul Bavariei Markus Söder (CSU – Uniunea Creștin Socială) consideră că nu există niciun motiv strategic pe care să se sprijine decizia anunțată de la Pentagon: „Din perspectiva SUA și NATO, Germania a fost locul de amplasare cel mai bun. Nu există niciun motiv militar pentru retragere.”¹³ În același timp, Söder mai subliniază că o astfel de decizie a Pentagonului ar îngreuna relațiile germano-americane și ar slăbi, în perspectivă, NATO și chiar SUA.¹⁴

Politicianul Friedrich Merz (CDU – Uniunea Creștin Democrată), candidat pentru șefia CDU, reiterează că Europa este obligată să se preocupe mai mult de propria securitate în condițiile în care Pentagonul intenționează să retragă trupe americane din Germania. Merz evidențiază că „SUA nu sunt biroul de încasări al NATO.”¹⁵

Sigmar Gabriel, fost ministru de externe și vicecancelar (SPD – Partidul Social Democrat din Germania), interpretează intențiile Pentagonului de a retrage aproximativ 12.000 de militari americani din Germania ca „o pedepsire politică a Germaniei și a cancelarei.”¹⁶ Totodată, fostul vicecancelar german consideră că este îndreptățită critica SUA la adresa

¹¹ Der Tagesspiegel, „Deutsche Wähler befürworten US-Truppenabzug”, 04.08.2020, disponibil la <https://www.tagesspiegel.de/politik/fast-12-0000-us-soldaten-verlassen-deutschland-deutsche-waehler-befuerworten-us-truppenabzug/26063314.html>, consultat la data de 24.10.2020.

¹² Der Tagesspiegel, „Die wichtigsten Fragen und Antworten”, 31.07.2020, disponibil la <https://www.tagesspiegel.de/politik/us-truppenabzug-aus-deutschland-die-wichtigsten-fragen-und-antworten/26048564.html>, consultat la data de 15.10.2020.

¹³ Johannes Göbel, „Prüfung einer Partnerschaft”, deutschland.de, 10.08.2020, disponibil la <https://www.deutschland.de/de/topic/politik/us-truppenabzug-aus-deutschland-die-wichtigsten-fakten>, consultat la data de 19.10.2020.

¹⁴ Deutsche Welle, „Größerer US-Truppenabzug aus Deutschland als erwartet”, 29.07.2020, disponibil la <https://www.dw.com/de/gr%C3%B6%C3%9Ferer-us-truppenabzug-aus-deutschland-als-erwartet/a-54368603>, consultat la data de 19.10.2020.

¹⁵ bild.de, „Die USA sind nicht das Inkassobüro der NATO”, 30.07.2020, disponibil la <https://www.bild.de/politik/inland/politik-inland/merz-ueber-trump-beschluss-usa-sind-nicht-das-inkassobuero-der-nato-72134282.bild.html>, consultat la data de 19.10.2020.

¹⁶ General-Anzeiger, „Politische Bestrafung”. Ex-Bundesaußenminister Sigmar Gabriel zum angekündigten US-Truppenabzug, 31.07.2020, disponibil la https://www.atlantik-bruecke.org/wp-content/uploads/2020-07-31_BGA_Seite_2-1.pdf, consultat la data de 19.10.2020.

Germaniei deoarece nu și-a îndeplinit angajamentul de a aloca 2% din PIB pentru apărare. Acesta susține că este în propriul interes al Germaniei să consolideze apărarea europeană și nu doar pentru că SUA solicită acest aspect.¹⁷

Expertul în politică externă Norbert Röttgen (CDU – Uniunea Creștin Democrată) își exprimă dezamăgirea față de hotărârea Pentagonului care nu ar face decât să slăbească NATO, în loc să întărească alianța. De asemenea, Röttgen evidențiază importanța Germaniei (din punct de vedere logistic) pentru SUA și, mai ales, pentru propria prezență militară internațională.¹⁸

Politicianul ecologist Omid Nouripour (Die Grünen – Ecologiștii) are un punct de vedere critic la adresa șefului diplomației americane Mike Pompeo, care a fost în Europa pentru mai multe vizite, însă Berlinul nu s-a regăsit pe agenda lui. Nouripour ar fi considerat oportună o vizită a lui Pompeo la Berlin pentru a clarifica situația anunțată de Pentagon. Politicianul ecologist percepe vizitele lui Pompeo ca fiind consacrate mai degrabă campaniei electorale pentru Trump decât diplomației.¹⁹

Coordonatorul guvernului federal pentru relații transatlantice Peter Beyer (CDU – Uniunea Creștin Democrată) evidențiază stadiul doar declarativ al intențiilor Pentagonului de a retrage 12.000 de militari americani din Germania. Deși Beyer spera inițial ca planul Pentagonului să eșueze deoarece retragerea parțială a trupelor americane nu este în interesul de securitate al Germaniei și al NATO (și nu are sens geopolitic nici pentru SUA²⁰), nu se arată în prezent foarte optimist că se va renunța complet la această decizie, chiar dacă Trump va pierde alegerile prezidențiale, iar Biden va fi viitorul președinte al SUA.²¹ De asemenea, Beyer critică faptul că executivul german a aflat în primul rând din presă despre intențiile Pentagonului și nu prin canalele oficiale Washington – Berlin.²²

3. Percepția diplomatului german Wolfgang Ischinger

Ambasadorul Wolfgang Ischinger, președintele Conferinței de securitate de la München, percepe intenția Pentagonului de a retrage 12.000 de militari americani din Germania ca o pedepsire a Berlinului de către administrația Trump deoarece Germania nu și-a îndeplinit angajamentul de a aloca 2% din PIB pentru NATO. Deteriorarea relațiilor transatlantice, slăbirea securității și lipsa de credibilitate a NATO sunt câteva dintre consecințele pe care

¹⁷ *Ibidem.*

¹⁸ Deutsche Welle, „Größerer US-Truppenabzug aus Deutschland als erwartet”, 29.07.2020, disponibil la <https://www.dw.com/de/gr%C3%B6%C3%9Ferer-us-truppenabzug-aus-deutschland-als-erwartet/a-54368603>, consultat la data de 19.10.2020.

¹⁹ Deutsche Presse-Agentur, „US-Außenminister kommt nach Europa – aber nicht nach Deutschland”, 06.08.2020, disponibil la <https://www.stuttgarter-zeitung.de/inhalt.us-truppenabzug-us-aussenminister-kommt-nach-europa-aber-nicht-nach-deutschland.a7b166ee-9090-4844-9082-3718011ec031.html>, consultat la data de 19.10.2020.

²⁰ Focus Online, „Truppenabzug aus Deutschland: Jetzt wird klar, welche Standorte betroffen sind”, 29.07.2020, disponibil la https://www.focus.de/politik/ausland/plan-hat-viele-gegner-heute-faellt-die-entscheidung-zieht-trump-tausende-soldaten-aus-deutschland-ab_id_12259275.html, consultat la data de 20.10.2020.

²¹ Michael Fischer, „Trumps Truppenabzug aus Deutschland kommt nicht in Gang”, Deutsche Presse-Agentur, 26.10.2020, disponibil la <https://www.stimme.de/suedwesten/nachrichten/pl/trumps-truppenabzug-aus-deutschland-kommt-noch-nicht-in-gang:art19070.4409480>, consultat la data de 30.10.2020.

²² Focus Online, „Truppenabzug aus Deutschland: Jetzt wird klar, welche Standorte betroffen sind”, 29.07.2020, disponibil la https://www.focus.de/politik/ausland/plan-hat-viele-gegner-heute-faellt-die-entscheidung-zieht-trump-tausende-soldaten-aus-deutschland-ab_id_12259275.html, consultat la data de 20.10.2020.

Ischinger le identifică în situația în care planul Washingtonului ar urma să fie pus în aplicare: „Germania este cel mai important aliat european al SUA. Dacă relația germano-americană se deteriorează, suferă întreaga alianță NATO.”²³

Ambasadorul Ischinger este sceptic față de „flexibilitatea strategică” invocată de secretarul american al apărării Esper și susține că decizia Pentagonului nu are nicio bază strategică. În același timp, Ischinger nu ezită să critice coaliția germană de la guvernare, care este vinovată din punctul lui de vedere până la un anumit punct, deoarece Germania nu a reușit să respecte angajamentul asumat în anul 2014 la *summit*-ul NATO din Țara Galilor pentru a ajunge la 2%: „[...] Nu este tipic german să nu iei în serios angajamentele. [...] Helmut Schmidt s-ar răsuci în mormânt.”²⁴

4. Percepția societății germane

În societatea germană, situația tinde mai degrabă către un consimțământ față de planurile Washingtonului. Grăitor în acest sens este sondajul realizat de Institutul de cercetare a opiniei YouGov la solicitarea Deutsche Presse-Agentur. Potrivit acestuia, 47% dintre respondenți sunt pentru o retragere parțială a trupelor americane din Germania. Unul din patru respondenți chiar este de părere că forțele armate americane ar trebui să părăsească complet Germania.²⁵

În rândul respondenților partizani ai CDU/CSU, cântărește mai mult opinia celor care sunt împotriva unei retrageri parțiale a militarilor americani – 45% față de 41%. În ceea ce îi privește pe adepții celorlalte partide, se conturează o majoritate care susține retragerea parțială a trupelor americane din Germania: SPD (Partidul Social Democrat din Germania) – 42% susțin retragerea parțială a trupelor SUA, față de 40%; Die Grünen (Ecologiștii) – 52% pentru intenția Pentagonului, față de 35% împotriva retragerii celor 12.000 de militari americani; FDP (Partidul Liber Democrat) – 52% susțin intențiile Washingtonului, față de 36% care sunt împotriva planului lui Esper; AfD (Alternativă pentru Germania) – 61% susțin retragerea parțială a trupelor americane, față de 28% care resping această idee; Die Linke (Stânga) – 70% sunt pentru intențiile Washingtonului, în timp ce 18% resping planurile lui Esper.²⁶

În ceea ce privește motivul invocat de Trump privind neîndeplinirea de către Germania a angajamentului de a aloca 2% din PIB pentru apărare ca fiind la baza deciziei de retragere a aproximativ 12.000 de militari americani din Germania, doar 25% dintre cei chestionați sunt de părere că Germania a cheltuit prea puțin pentru apărare, în timp ce 58% nu sunt de acord cu opinia lui Trump.²⁷

²³ Gerhard Spörl, „US-Truppenabzug? Helmut Schmidt würde sich im Grabe umdrehen”, 30.07.2020, disponibil la https://www.t-online.de/nachrichten/ausland/usa/id_88314106/us-truppenabzug-aus-deutschland-helmut-schmidt-wuerde-sich-im-grabe-umdrehen-.html, consultat la data de 23.10.2020.

²⁴ *Ibidem.*

²⁵ Der Tagesspiegel, „Deutsche Wähler befürworten US-Truppenabzug”, 04.08.2020, disponibil la <https://www.tagesspiegel.de/politik/fast-12-0000-us-soldaten-verlassen-deutschland-deutsche-waehler-befuerworten-us-truppenabzug/26063314.html>, consultat la data de 24.10.2020.

²⁶ *Ibidem.*

²⁷ *Ibidem.*

Opinia publică germană, care susține retragerea parțială a trupelor americane din Germania, a lansat inițiativa cetățenească din Ansbach „Etz langt's!“ („De-acum ajunge!“), câștigătoare din anul 2020 a Premiului pentru Pace din Würzburg. Inițiativa pledează pentru retragerea militarilor americani din Ansbach deoarece trupele americane de aici poluează fonic și distrug mediul înconjurător.²⁸

În același timp, există și o majoritate la nivelul opiniei publice germane care consideră că pentru economia Germaniei nu este binevenită o posibilă retragere parțială a trupelor americane. În Grafenwöhr, Vilseck și Ansbach, militarii americani sunt o parte importantă a vieții cotidiene bavareze, iar prietenia germano-americană este foarte puternică aici. Discuțiile legate de investițiile și locurile de muncă din zonă conduc mai degrabă înspre a nu fi de acord cu decizia Washingtonului – în Grafenwöhr se află, în prezent, 11.000 de militari americani cărora li se adaugă 3.000 de angajați civili germani.²⁹

Concluzii și implicații pentru România

România trebuie să se delimiteze clar de posibilele discuții politice de la Washington și să susțină cu fermitate reevaluarea intențiilor Pentagonului privind Germania pentru că:

- 1) O posibilă punere în aplicare a retragerii celor 12.000 de militari americani din Germania ar contribui la afirmarea insecurității pe Flancul Estic și ar șubrezi coeziunea NATO;
- 2) Motivul consolidării „flexibilității strategice” invocat de secretarul american al apărării Esper se dovedește a fi mai degrabă o acțiune politică³⁰, decizia fiind evaluată drept falsă din punct de vedere strategic³¹;
- 3) Evoluțiile recente ale pandemiei de COVID-19 confirmă că la nivel economic efectele sunt mai puțin optimiste. Costurile unei asemenea decizii pentru SUA, precum și pierderea de locuri de muncă în Germania, ar facilita ascensiunea amenințărilor la adresa securității NATO;
- 4) Ca aliat puternic și credibil al NATO, ca stat membru UE foarte apreciat și care și-a consolidat și mai mult profilul european odată cu deținerea, în anul 2019, a Președinției Consiliului UE și în contextul semnării Declarației de la Sibiu din 9 mai 2019, cu un Parteneriat strategic solid cu SUA, cu 140 de ani de relații diplomatice foarte bune cu SUA și cu 140 de ani relații diplomatice excelente cu Germania, România are toată legitimitatea și poate contribui cu succes la detensionarea dialogului Washington-Berlin;

²⁸ Stefanie Dürr, „Würzburger Friedenspreis geht an Ansbacher Bürgerinitiative”, 25.10.2020, disponibil la <https://www.mainpost.de/regional/wuerzburg/wuerzburger-friedenspreis-geht-an-ansbacher-buergerinitiative-art-10518064>, consultat la data de 24.10.2020.

²⁹ br.de, „Ami go home?” – Deutschland und die US-Truppen, 28.10.2020, disponibil la <https://www.br.de/nachrichten/deutschland-welt/ami-go-home-deutschland-und-die-us-truppen.SEhYtTe>, consultat la data de 28.10.2020.

³⁰ Gerhard Spörl, „US-Truppenabzug? Helmut Schmidt würde sich im Grabe umdrehen”, 30.07.2020, disponibil la https://www.t-online.de/nachrichten/ausland/usa/id_88314106/us-truppenabzug-aus-deutschland-helmut-schmidt-wuerde-sich-im-grabe-umdrehen-.html, consultat la data de 28.10.2020.

³¹ *Ibidem*.

- 5) Este oportun ca în actualul context al Președinției germane a Consiliului UE, România să continue să susțină „importanța reflectării corespunzătoare a relației transatlantice în cadrul Busolei Strategice”, „viitor instrument de orientare în domeniul securității și apărării”³² propus de Germania. „Busola strategică”³³ ar putea permite obținerea unei reevaluări a intențiilor Pentagonului de retragere a militarilor americani.

³² Biroul presă MApN, Intervenția ministrului apărării naționale Nicolae-Ionel Ciucă la „Reuniunea informală a miniștrilor apărării din statele membre ale UE”, 27.08.2020, disponibil la https://www.mapn.ro/cpresa/16722_reuniunea-informala-a-mini%C8%99trilor-apararii-din-statele-membre-ale-ue, consultat la data de 01.11.2020.

³³ *Ibidem.*